

SLOVENSKA BESEDA

Uredništvo: Dalmatinova 8 - Uprava:
Selenburgova 7/II - Naročnina: Letno
40 Din, polletno 20 Din, četrtletno
10 Din - Čekovni račun št. 17,152
Izhaja vsak petek.

ŠTEVILKA 45

V LJUBLJANI, 3. DECEMBRA 1937

Posamezna številka 1 DIN

Dr. Dinko Puc:

Naš narodni praznik

*Vera v kralja, vojsko in v same sebe
naj drži in vodi v boljšo bodočnost*

Po vojni ustanovljene slovanske nacionalne države je ves svet gledal z nezaupanjem. Zgodovina Poljske in Češke, Hrvatov, Srbov in Slovencev, pa tudi Bolgarov, je ustvarila v marsikaterem uglednem politiku, čeprav nam morda ni bil nenaklonjen, prepričanje, da Slovani nimamo državnih talentov. V mirovnih pogodbah novoustanovljene države Češkoslovaška, Poljska in država Srbov, Hrvatov in Slovencev so se zaradi tega smatrali od marsikakega podpisnika pogodb le kot začasne tvorbe, ki bodo prej ali slej razpadle ter postale plen sosedov, vsled česar so si ti na tihem ozemlja teh držav razdeljevali že v naprej v »interesne sfere«.

Značilno za te nove države je bilo, da so bile na vseh straneh obdane od nasprotnikov. Se najlažje stališče je imela v začetku Češkoslovaška, kateri se takrat Nemčije ni bilo bati. Poljska je morala napeti vse sile, da se je ubranila boljševiškega vala, mi pa smo morali stati leta in leta s puško ob nogi napram Madžarski in Avstriji, Bolgarski in Albaniji in končno Italiji. Krog naših nasprotnikov je pel svoje nitje tudi v diplomaciji, spretno izrabljal naše težave ter prepričeval mednarodne kroge, da nimamo bodočnosti.

Naši boji v notranjosti res niso mogli ustvarjati v zunanjem svetu vtisa, da smo močni. Strankarstvo se je porodilo v največji meri. Hrvaško vprašanje je nastalo. Prečanstvo je nastopilo proti srbijskemu. Nepoznavanje razmer in ljudi, prevelika ambicija, nadutost onih, ki so nenadoma in nezasluzeno prišli do oblasti, brezobzirnost in okroglost, — sploh vse napake mladega naroda, ki nima ne zadostne politične, ne diplomatske tradicije, — vse to je preprečilo, da bi se bilo pravilno izrabilo prvo navdušenje, v znamenju katerega se je rodil prvi december 1918. Živelo se je iz dneva v dan in bilo po glavah, enkrat na levo, enkrat na desno in padalo se je iz enega ekstrema v drugi.

Pa vendar nismo razpadli, marveč se jačali. Dve vezi sta nas spajali pred vsem: kralj, ki smo ga ljubili in upali vanj, ter vojska, ki je vzgajala naše sinove, jeklenila njih telesa za borbo, krepila njih srca ter dvigala njihove duše. V teh dveh: v kralju in vojski, smo gledali in vidimo še danes prvo jamstvo države.

Prestali smo najtežje politične boje, vse vrste vlad in vse načine vladanja, gospodarske stiske, naravne neugode, prestali smo pokolj Hrvatov v skupščini leta 1928, in umor našega kralja v Marselju. In vselej smo se takrat, kadar so naši nasprotniki mislili, da smo na tleh, dvignili znova, jačali in krepkejši, — ker smo se v težkih urah, v kritičnih trenutkih, znašli vedno na skupni poti, pozabili spore in se pokazali na zunaj složne in s tem močne.

Se eno ima namreč naš narod, kar nas vzdržuje: vero v sebe samega in zavest, da bomo v uri stiske in potrebe edini. Ta naša lastnost, ki se vedno pokaže v času nesreče, je tudi prepričala svet, da nismo samo začasna tvorba, marveč država, ki hoče biti večna, dokler bo živel naš rod. Složnost našega naroda leta 1933. je preobrnila mišljenje naših sosedov, ki nas danes upoštevajo in sklepajo prijateljske pogodbe z nami. Tako je največja nesreča, ki nas je zadela, razbila železni obroč okoli države.

Prvi december nam je zato vedno bil vesel naroden praznik, ker je to dan, ko povdarjamo vero v kralja, v vojsko in v same sebe. Ta dan pozabljamo svoje težave. Tudi letos smo to storili. Kelih pelina, ki pijemo iz njega, pojde mimo nas, Jugoslavija pa ostane —

Protikomunistični pakt

**Stojimo pred novo nevarnostjo, da se bo svet
zopet boril za zlato nad srcem in pametjo**

Ugledni francoski list «Voix européennes» piše o tem vprašanju obširno. Mi moremo prinesiti samo mal izveček.

«Biti moramo hvaležni predsedniku francoske zbornice, Ed. Herriotu, za njegov veliki zunanje-politični govor na kongresu v Lillu, v katerem je jasno označil velike nevarnosti, ki groze Franciji in njenim zaveznikom. Herriot je rekel, da imamo v Sredozemskem morju danes četvero »Dardanel«. Ni govoril o boju ideoloških blokov, ampak o dejstvih, ki so nastala okoli Francije vsled nemške in italijanske intervencije in agresivnosti v Španiji in Sredozemskem morju. Kako pravilno presoja Herriot položaj in kako nevarna je politika »nepovedanja tega, kar je«, če se pravočasno ne združijo vse, mir in demokracijo braneče sile, dokazuje jasno v Rimu sklenjeni protikomunistični pakt med Nemčijo, Italijo in Ja-

ponsko, ki ni v resnici nič drugega kakor nova trozveza, nova sveta alianca, sklenjena od najmlajših »autoritarnih« in »totalitarnih« imperijev v svrhu borbe proti starim demokracijam, da bi se znova razdelil svet in njegove surovine ter bogastva predvsem na stroške malih narodov in malih držav, vsled česar so rimski dogovori odločilne važnosti zlasti za podonavsko in balkansko države.

Gre li res za protikomunistični pakt? To opravičeno dvomijo i v Parizu, i v Londonu in tudi v New-Yorku ne samo levičarsko orientirani krogi. «Le Jour», glasilo skrame francoske desnice, je pisal z ozirom na proteste ameriških listov, (n. pr. «New York Times»): «Zedinjene države imajo popolnoma prav, ko se vznemirjajo v očigled protikomunističnega pakta, ker je to v resnici le nova trozveza. Borba proti Mo-

skvi je pretveza, za katero se skrivajo pač drugi cilji.»

Te cilje je označil Virginio Gayda v «Giornale d'Italia», ko je na članek lista «Echo de Paris» povedal, katerim državam je dovoljen pristop k temu paktu: «Te države so Poljska, Švica, Portugalska, Avstrija, Madžarska, Jugoslavija, Brazilija in druge države latinske Amerike.» — — —

Ni zameriti Franciji in Veliki Britaniji, če mislita, da ju ta pakt zadeva v prvi vrsti, kakor to meni eden najkonservativnejših angleških listov. «Petit Parisien» piše o obiskih iz Londona: «Mnogo ljudi misli, da bo Češkoslovaška prva žrtev tega pakta in ne vidijo v tem trojnem paktu jamstva za svetovni mir, kot to zagotavlja nemški poslanik Ribbentrop marveč novo nevarnost za mednarodni red.» — — —

Pakt se ni podpisal samo slučajno takrat, ko je bila konferenca v Bruslju. Bila je to demonstracija in jasna provokacija. To je odgovor za popuščanje v španskem vprašanju in za ljubeznivost napram japonskemu napadalcu. Sicer je pa Japonska tu le pretveza. V resnici gre za nemško-ita-

lijansko pogodbo, vidno le v velikih obrisih, ki izigrava tudi Japonsko in ne pozablja na bogastva Kine. Pogodba je to, ki ni naperjena samo proti Rusiji, ampak tudi proti Angliji, Franciji in Zedinjenim državam. Zadošča opozoriti na nemško-italijanske hujskarije v vsem arabskem svetu od Maroka do Palestine. Zadošča videti nemško zanimanje za Brazilijo. Ali je slučaj, da Hitlerjev predstavnik Rudolf Hess potuje ravno zdaj po Libiji? In če bi bilo treba še kakega dokaza, kaj pomeni ta pakt, se je treba spomniti, da se vrše te dni prvič v bližini Neaplja pri Gaeti skupni nemško-italijanski pomorski manevri. In vendar nima komunistična internacionala nobenega brodoma v Sredozemskem morju!

Venizelos je enkrat rekel: «Anglija izgubi vse bitke, samo zadnje ne!» Velika napaka onih, ki so za mir, bi bila, če bi se zanašali danes na to besedo umrlega grškega politika. — — —

V nadaljnjih izvajanjih polemizira list z beograjskim «Vremekom», ki je protikomunistični pakt toplo pozdravilo ter je mnenja, da to pisanje ne odgovarja mišljenju večine jugoslovanske javnosti.

Naši prosvetni problemi

Zgled drugih naj nas spravi do pravega razumevanja najnujnejših življenjskih vprašanj

Kakor vsako leto, tako se nam tudi letos približuje čas, ko bodo narodni poslanci v funkciji predstavnikov in očetov naroda vzeli v roke predlog novega državnega proračuna in ga najprej prereševali v ožjem skupščinskem odboru, nato pa na živahnejši plenarni seji, ki prinaša razočaranemu narodu vsako leto po nekaj neprijetnih, pa navadno zelo pikantnih presenečenj. Tudi letos bodo narodni očetje preizkušali svojo modrost in življenjske izkušnje na različnih področjih državnega in narodnega življenja, pa zato ne bo odveč, če danes izpregovorimo kratko besedo tudi o enem najbolj perečih vprašanj naše prosvetne politike, o nepismenosti, o narodni šoli in o bridko preizkušnem učiteljskem naraščanju.

Bratska Češkoslovaška ima letošnje proračunsko razpravo že za seboj. Ves potek proračunskega zasedanja je izražal tako s strani vlade in vladne večine v parlamentu, kakor tudi s strani opozicijskih skupin globoko resnost in ono gentlemansko dostojnost, ki jo zahteva že sama na sebi razprava o tako važni stvari, kakor je nov državni proračun za državo in narod. V zvezi z namenom našega današnjega članka se ozmimo predvsem na skromen detajl iz češkoslovaškega državnega skrbstva za šole in narodno kulturo. Čeprav je težka gospodarska kriza zadnjih let prisilila vlado k varčevanju, se vendar iz vsega dela vidi, da vlada ravno v tem poglavju ni hotela preveč varčevati, ker ni hotela opustiti ničesar, kar bi moglo ovirati izobrazbo in kulturni napredek naroda. Tako vidimo letos, da je odredila vlada samo za ljudsko šolstvo na Češkoslovaškem kar nad poldrugo milijardo čeških kron ali v naši veljavi nad dve in četrt milijarde dinarjev. Pri tem naj le pomnimo, da znaša predlagana postavka v našem novem proračunu za celotno prosvetno ministrstvo

in vse njemu podrejene ustanove skupno le 939 milijonov dinarjev. Izredno pozornost poklanja češkoslovaška vlada tudi meščanskemu šolstvu, ki predstavlja v Češkoslovaški nekako ljudsko vsenčilišče. Srednje šolstvo se razvija in narašča tako močno, da je zašlo prosvetno ministrstvo z vso vlado vred v resnične težave. Od leta 1931/32., ko je bilo na srednjih šolah v vsej povojni dobi najmanj učencev, se je njihovo število dvignilo za 72.011 dijakov ali za 82,5%, tako, da se je število dijakov na srednjih šolah skoro podvojilo. Češkoslovaška vlada je, kolikor ji je bilo največ mogoče, takoj zvišala število srednjih šol in seveda sorazmerno tudi število učnih moči. Podčrtati je treba, da vlada med češkoslovaško mladino največje zanimanje in navdušenje predvsem za strokovno šolstvo vseh vrst.

Povečano pozornost pa posveča češkoslovaška vlada tudi socialnemu skrbstvu za dijake, kakor tudi za brezposelnih učiteljski in profesorski naraščaj, ki ga pa danes na Češkoslovaškem skoro ni. Socialno skrbstvo za dijake se je v znatni meri razširilo tudi na študente manjšinskih narodov. Ta nepristranost vlade potrjuje resnico, da imajo Nemci kot narodna manjšina na Češkoslovaškem v vprašanju šolstva mnogo več, kakor bi jim relativno pripadalo.

Sedaj se pa še nekoliko ozmimo na naše domače razmere. Po zadnjih statističnih podatkih vlada v vsej Jugoslaviji strahotna nepismenost, ki znaša: V vrbaski banovini 72%, v zetski 66%, v vardarski 70%, v drinski 62%, v moravski 62%, v primorski 57%, v dunavski 28% (to pa vključno Beograd, Zemun in Pančevo, do čim beleži podeželje v Vojvodini in Gornji Srbiji še vedno nad 50% nepismenih), v savski 26% in v dravski banovini 5%. Iz te porazne uradne statistike naravnost kriči neodoljiva potreba, da se

POLITIČNI
TEDEN

V vseh delih naše ljube domovine smo v teh dneh praznovali spomin na zgodovinske dni, ko so se ob koncu velike svetovne vojne združili jugoslovanski narodi po prirodnem pravu v veliko in močno skupno državo Jugoslavijo. Pri dobitve teh velikih dni so trajne. Nikomur danes ne pride več na misel, da bi osporaval dejstvo, ki ga je prinesel nujen naraven in zgodovinski razvoj. skupno domovino, skupnega kralja in skupen narod. Prav tako je pa res, da se ta skupna hiša doslej še ni dala urediti, da je vprašanje njene ureditve danes še vedno odprto in da ga bo treba pričeti na neki način le reševati, in sicer, čim prej, tem bolje. Vse učene besede in papirnati dokazi, kako je razpravljanje o teh stvareh slabo, nevarno ali celo pogubno, ostanejo le mrtva črka, politično strašilo in pretveza za ljudi, ki bi hoteli na oblast brez volje naroda ter ne morejo zakriti žive stvarnosti življenja, katera vedno bolj glasno kliče: sporazum, sporazum, hočemo sporazum med zedinjenim narodom Jugoslavije!

In zato, ker hočemo vsi to državo in si jo želimo, in ker smo vsi enaki člani iste domovine, nam gredo tudi vsem enake pravice in dolžnosti. Vsakomur mora biti dana ista pravica do razvoja v mejah, ki jih zakon dovoljuje. Enako za vlado in enako za opozicijo. To so zdrava načela demokracije. Pri nas je pa to drugače. Vlada ima samo pravice, a opozicija samo dolžnosti. Razkritje skrivnosti, zakaj mora biti pri nas tako, je prinesel nedavno vodilni režimski list v Ljubljani, kjer dokazuje, kako je pri nas samo vlada in kako opozicije ni. Namesto te je po teh razlaganjih le neka brezoblična množica ljudi brez programa, ki jih ne drži nič drugega, kakor edino strastna želja po oblasti. Seveda velja to samo zdaj, v teh časih, ko je «Slovenec» na vladi, in čim bo prišel v opozicijo in bo zašel v ono brezoblično maso brez programa, potem to ne bo veljalo. Zvest tem zdravim nazorom, režim tudi budno pazi, da ne bi opozicija povedala česa preveč, ker, kar ona pove, je lahko samo slabo. — — —

Naročite
Slovensko besedo!

Za tako pojmovanje svobode in državljanjskih svobodčin nima seveda ogromna večina jugoslovanskih državljanov navzlic vsemu hvalisanju režima, kako se danes pri nas cedita v političnem življenju med in mleko, nobenega smisla. Ne le pri opoziciji, marveč tudi v gotovih krogih, ki se zaenkrat udinjajo še režimski politiki, se pojavlja odpor, ker tudi tam uvidevajo trezni ljudje, da je edina rešitev za jugoslovanski narod, če se naša država počasi vrne k idealom narodne samoodločitve in narodnih svobodčin. Kakor poroča «Nova riječ» iz Zagreba, so se zglasili 20. novembra t. l. pri gosp. dr. Mačku odlični člani bivše SLS iz Ljubljane z željo, da stopijo v stike z demokratičnim blokom. Očividno gre za gospode, ki so podpisali zadnji proglas o obnovi bivše SLS

ljudsko šolstvo čimbolj in čimprej močno poveča, pri čemer bo lahko dobilo zaposlitev vseh 500 učiteljskih kandidatov in kandidatkinj v Sloveniji, ki že leta in leta zamažajo na nastavitve. Sredstva, potrebna v ta namen, naj vlada preskrbi, 1

Na Hrvaškem so posegli v zadnjem času po samopomoči in so društva «Kmečka sloga», «A. B. C.» in «Napredek» s polno paro pričela pobijati nepismenost med hrvaškimi kmečkim ljudstvom. Po njihovem načrtu bo leta 1941. naj-

več še 10 odstotkov vseh Hrvatov nepismenih. Ljubnem prosvetnem delu omenjenemu društvo, ki je bilo v Beogradu, vzemimo si, predvsem pa gospodje v beograjski vladi, v skupščini in senatu, za zgled bratsko Češkoslovaško in vzorno prosvetno politiko njene vlade. Sledimo temu zgledu in vsestranski napredek naroda ne more izostati. Na specialno poglavje o našem brezposelnem učiteljskem naraščanju se bomo pa v kratkem še posebej povrnili.

Motoriziranje našega prometa

Korist naroda in države naj nam bo zvezda vodnica v bodočem letu

To vprašanje postaja tudi pri nas vedno aktualnejše, s tem pa tudi vedno bolj akutno. Naša država v motoriziranju prometa še vedno močno zaostaja za svojimi sosedi. V primerjavi z leti krize (od 1931 do 1935) se je stanje sicer malenkostno izboljšalo, vendar še izdaleč ne tako, kakor bi se moralo. V letih krize je padlo število osebnih avtomobilov z 8702 na 7262, tovornih avtomobilov s 3395 na 2410 in avtobusov z 902 na 707. Motociklov imamo v vsej državi komaj 3370.

Po podatkih iz istega leta (1935) je prišel v Združenih državah severnoameriških po en avtomobil na vsakih 5 prebivalcev, v Franciji na vsakih 20, v Angliji na 23, v Avstriji na 157, na Madžarskem na 580, v Rumuniji na 803, v Grčiji na 470, pri nas pa na 1416. Za nami je le še Bolgarska, kjer je prišel en avtomobil na vsakih 2029 prebivalcev, in pa Albanija, o kateri manjkajo vsaki tozadevni podatki.

Ta okoliščina, predvsem pa naši notranji važni državni razlogi zahtevajo čim večje razširjenje motoriziranja. Sicer ima motoriziranje tudi svoje slabe strani, vendar stoji njegova korist visoko nad škodo in izgubo. V nekaterih državah se bi je hud konkurenčni boj med železnico in avtomobilizmom, ki je odvzel železnicam znaten del potniškega in tovornega prometa. Pri nas se nam tega še dolgo ni treba bati, ker smo v tem pogledu silno zaostali. Vse do zadnjega nismo skoro nič mislili na motoriziranje prometa kot na zelo važno državno potrebo in nalogo. Nobe ne skrbi nismo posvečali našim cestam, ki so vendar prvi pogoj za uspešen razvoj avtomobilizma; s tem pa smo seveda zanemarjali tujski promet in tako zametavali milijardne državne in narodne dohodke. Naša ozkogrudna davčna politika je smatrala avtomobil za luksuz, kar je rodilo naravnost katastrofalne posledice in so lastniki avtomobilov kar na veliko opuščali svoja vozila, ker bi jih sicer moral kmalu vzeti vrag. Seveda je bila s tem najbolj na škodo naša država sama.

Ko se je davčna politika pozneje spremenila, so se takoj pokazali

prvi vidnejši uspehi. Z ukinitvijo državne in banovinske takse na avtomobile ter s splošnim izboljšanjem gospodarskih razmer v svetu je nastal tudi v naši motorizacijski politiki otipljiv prevrat. Uvoz avtomobilov vseh vrst stalno narašča.

Tudi ceste so se pričele nekoliko boljati in modernizirati, vendar gre to še v mnogo, mnogo premajhnem obsegu in prepočasi. V cestni politiki se pri nas še vedno vse preveč greši, večinoma zaradi okorelosti, nerazumevanja in marsikje tudi nezmožnosti prizadetih činiteljev. Za primer si vzemimo le poljevo gradbeno poglavje gorenjske ceste od Ljubljane do Kranja, ki je bila šele te dni v odseku od Ljubljane do Jeperce izročena prometu, čeprav docela (betoniranje posebne kolesarske steze) še ni zgrajena.

Dosedanje nesmiselno in neodpustljivo varčevanje v državnem proračunu na škodo vzdrževanja in renoviranja glavnega cestnega ožila križem naše države se nam še vedno bridko maščuje. Kako drugače bi lahko izgledale naše ceste in koliko bogatejši bi danes že lahko bili na narodnem in državnem premoženju. Pa tudi izvenproračunskih sredstev se nam ne bi bilo treba posluževati. Pozabljali smo celo na neobhodno potrebne in več, kakor važne ceste strateškega pomena. Ta docela zgrešena cestna politika je absolutno preprečevala vsak kulturni in gospodarski razvoj celih pokrajin v Jugoslaviji.

Še na nekaj pa ne smemo pozabiti. Cestno omrežje se mora izpopolnjevati predvsem tam, kjer sta kmetijstvo in industrija živahna, kjer je naseljenost prebivalstva gosta in kjer prirodne krasote same na sebi diktirajo pospešeno delo na razvoju tujkega prometa. Z razvojem avtomobilizma in z motoriziranjem prometa v naši domovini se bomo sčasoma osamosvojili tudi v produkciji avtomobilov doma in tako obdržali v svojem žepu vsako leto po nekajkrat deset milijonov dinarjev, ki jih zdaj pobašajo tujci. Vse to morajo imeti pred očmi odločujoči činitelji, ki bodo ustvarjali novo motorizacijsko politiko.

Domači pomenki

Za penzioniste tobačne tovarne

se je toplo zavzel «Slovenec», ko piše: «Poglejte, kako se mažejo upokojenci iz ljubljanske tobačne tovarne s tisto žavbo, ki se ji pravi potrpljenje. Glejte, doslej so bili kar tihi, kot bi jih ne bilo. Zdaj, ko jim je žavbe zmanjkalo in jim je začela teči voda v grlo namesto šampanjca, ki je tekkel po grlu onim velikim gospodom v Belgradu, ki so svoje tovariše ogoljufali za pol milijona, so se pa oglasili, ker jim daje država samo po enega kovača na dan pokojnine. Z enim kovačem si še vode ne morejo več privoščiti, ker morajo plačevati vodarino. — Penzionisti naj kar pošteno trkajo; kdor trka, temu se odpre, toliko bo-

do že dobili, da bodo lahko vodo plačevali.»

«Slovenec» humorist je pozabil dvoje: da je okoli 400 upokojenk, ki nimajo niti kovača na dan in pa, da so trkali ti upokojenci in upokojenke že povsod, kjer je bilo mogoče. Pri direktorju tovarne, pri finančnih oblastvih, pri poslancih in domačih ministrih, v Beogradu pri finančnem ministru posebej in še marsikje. Samo malo dobre volje bi bilo treba, da bi se pomagalo tem revežem, ki umirajo od pomanjkanja. Na

Poslanec proti svojemu delodajalcu!

Opravičeno so prali v seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo

glavo poslancu dr. Kocetu, ker je kot aktiven zbornični uradnik glasoval za novi zadržni zakon, ki po mnenju vsega trgovstva nasprotuje njegovim interesom. Dr. Kocce se je sicer zagovarjal, da je glasoval za zakon «v danih razmerah po svoji vesti», ker je smatral, da je dober in da trgovstvu ne škodi, toda zbornica njegovega opravičevanja očividno ni vzela na znanje in «Trgovski list» navaja celo vrsto argumentov proti dr. Kocetu ter končuje: «Zato je razumljivo, zakaj so trgovske organizacije nastopile proti onim gospodarskim ljudem, ki so glasovali za zakon, ki je bil odklonjen od gospodarskih organizacij.»

Prvi december

smo praznovali v zmislu predpisov s tem, da je počivalo delo v vseh obratih. Delalo pa se je v katoliški školi. «Trgovski list» navaja celo vrsto argumentov proti dr. Kocetu ter končuje: «Zato je razumljivo, zakaj so trgovske organizacije nastopile proti onim gospodarskim ljudem, ki so glasovali za zakon, ki je bil odklonjen od gospodarskih organizacij.»

Prijatelji demokracije

so zlasti gospodje pri «Slovencu», ki prav radi naglašajo to svojo lepo in poglavitno čednost. Pokazali so jo v polemiki o španskih razmerah, kjer niso hoteli niti upoštevati objektivnih razlogov odličnih katoličanov, med njimi prof. Kocbeka, marveč so se krepko postavili za fašizem gen. Franca. Njihovo pravo mišljenje so tudi pokazali, kadar so pisali o razmerah v Franciji, kjer jim je bila ljudska fronta do zadnjih volitev, v katerih je odločno zmagała, trn v peti. Ko pa se je predsednik republike Brazilijske z državnim udarom polastil vlade in vpeljal fašistični režim, se «Slovenec» demokracija ni mogla obvladati. Z navdušenjem je pozdravila to spremembo — nadejamo se, da bodo v Braziliji to moralno podporo primerno ocenili — in je že privlekla v dokaz, da je brazilski predsednik postopal prav in v skladu z božjimi zakoni, na dan kot argument papeževo bulo «Quadragesimo anno». Prav kakor v slučaju prof. Kocbeka: tudi tam je papež držal s «Slovencem».

Politični obsojenci v Italiji

Že leta in leta umirajo v ječah slovenski in hrvaški politični obsojenci, — nekateri že po 8 let. Tri deset jih je samo, ki so obsojeni na težko ječo od 15—30 let za pregreške, ki bi se mogli normalno kaznovati z denarno globo ali z nekaj dni zapora, nekateri pa je takih, ki so obsojeni na manj kot 15 let. Te dni se predsednik naše vlade dr. Stojadinović pelje v Rim, da vrne obisk grofu Ciano in utrdi prijateljske stike z Italijo. Narodna društva so se obrnila nanj s prošnjo, da bi skušal omiliti usodo teh naših sorojakov. Bo li uspel? Mi mu gotovo v tem pogledu želimo mnogo sreče in mu bomo hvaležni, če se bo zavzel za te nesrečneže.

V posvetno moč

Pod naslovom «Kod in kam?» objavlja zadnja «Sokolska volja» naslednjo vest: «Sarajevska, Jugoslovanska pošta» pripoveduje, da je nedavna konferenca katoliških škofov v Zagrebu potekla tudi v znamenju dveh struj: političnega klerikalizma in katoliške akcije. Prvo strujo vodi profesor bogoslovja dr. Janko Šimrak, drugi struji stoji na čelu odvetnik dr. Ivo Protulipac. Imenovani list pravi, da je zmagała Šimrakova smer. — Ne dvomimo, da merijo med seboj svoje moči samo zato, ker hoče biti vsak od njih najbližje Bogu. Do Boga pa drži samo pot resnice, pravice in ljubezni. To pot odrekovanja, visokih smotrov in idealov krščanske morale — «moje kraljestvo ni od tega sveta» — pa nekoliko senči in zamotava težnja in slast po posvetnih dobrinah in po posvetni oblasti. Tako se torej pot obrača od Boga navzdol v posvetno moč.»

Zadoščenje trgovcem

Pred vojno so hodili v znano restavracijo na Dunaju avstrijski oficirji na pivo. Čez nekaj časa so se začele množiti pritožbe, da so izpili več piva, kot pa plačali, nakar je restavratel šel to povedati poveljniku polka. Polkovnik mu je obljubil, da se bo o tem sam prepričal ter je neki večer opazoval pri posebnih mizi gostilniški obrat. Drugi dan je poklical restavraterja in mu rekel: «Vi ste imeli prav! Na žalost sem moral ugotoviti, da se je v resnici izpilo več piva, kakor se ga je plačalo. Dal Vam bom polno za-

doščenje.» — — — Drugi dan je stal v polkovnem povelju odlok, da se obisk omenjene restavracije vsem oficirjem prepoveduje.

Tako nekako se je zgodilo našim trgovcem. Začeli so obširno akcijo proti veleblagovnici «Ta-ta» ter protestirali proti njej in njenemu razširjenju na vseh pristojnih mestih. Grozili so celo s protestnim štrajkom, nakar jim je bilo obljubljeno polno zadoščenje. To zadoščenje so sedaj dobili. Veleblagovnica «Ta-ta» seveda ostane in ji je na prosto dano, razširiti svoje delovanje po vsej državi in ustanavljati podružnice, kjer bo le hotela. Zato pa se bo smatral vsak trgovec, ki bo prodajal več, kot tri vrste blaga, za veleblagovnico in se mu bo obrat prepovedal!

Kaj je s sokolskimi znaki?

Pod tem naslovom poroča zadnja «Sokolska volja», da je banska uprava dravske banovine s svojim razpisom z dne 30. novembra 1936 obvestila vse šole in prosvetne ustanove v svojem delokrogu ter vsa oblastva prve stopnje, da je prosvetno ministrstvo odredilo, da nastavniki (učitelji, profesorji, ravnatelji) s področja ministrstva za prosveto ne smejo zabranjevati nošenja sokolskih znakov onim učencem (učenkam), ki so pripadniki Sokola kraljevine Jugoslavije. — K temu list dodaja: «Ta odredba je še vedno v veljavi. Vendar so nekateri gospodje s tega področja s prezirom te odredbe že izrekli »željo«, naj učenci ne nosijo teh dovoljenih znakov. Njihova moč se je dvignila nad pravico, podrejeni je skočil nadrejenemu za vrat. V navalu uslužnostnih skrbi so gospodje lahko pozabili na to malenkost, zato jih v ljudno opozarjamo nanjo, prosej jih, naj ne pozabijo stare rečenice: Svaka sila do vremena!»

O raznih komarjih . . .

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva «D. P.» piše na naslov neke gospode iz šotora istega svetovnega naziranja naslednje: «Zgodba o komarju in slonu nam pripoveduje, kako mali, od slona »nafutrani« komarček z vbadanjem muči ogromnega slona. Tudi delovno ljudstvo je ogromen slon, ki prenaša vsa teška bremena sedanje kapitalistične družbe. Vendar je še premalo prisebno, zavedno in premalo brižno — pa včasih tudi preleno in prebojazljivo, da bi se posluževalo v dovoljni meri svoje, na dlani ležeče obrambe. Slovenci pa nimamo le gospodarskih, temveč tudi narodne komarje, ki so nas glodali in nas še glodajo...» — Gospodje od JRZ, želimo vam dober tek pri glodanju...

Grški klasiki so prepovedani v Grčiji!

Grška prosvetna uprava je prepovedala čitanje nekaterih starogrških pisateljev na srednjih šolah ter navaja zlasti Sofokla, Euripida in Tukidida. To pa zaradi tega, «ker bi mogla njihova dela dovesti do nesporazuma in zavesti mladino, da bi napačno razumela svobodo in demokracijo.»

Grčija se poslužuje tedaj iste metode, kakor katoliška cerkev, ki prepoveduje svojim vernikom čitanje sv. pisma, kar pa ni čudno, saj so stari Grki obsodili svojega največjega filozofa Sokrata na smrt, češ da kvari mladino.

Vojvoda Windsor in fašizem

Počasi se odkrivajo tajne bivšega angleškega kralja. Na splošno se je mislilo, da se je moral odpovedati prestolu samo zaradi tega, ker je hotel po silni postati mož žene, ki je bila že dvakrat poročena, kar strogi angleški nazori niso smatrali za združljivo z ugledom glavarja angleškega imperija. Zdaj pa piše ugleden angleški list «Manchester Guardian», da je imel sedanji vojvoda Windsor igrati vlogo fašističnega voditelja za ves svet. Baj je bil Hitlerjev zaupnik Ribbentrop, ki se je seznanil s sedanjim vojvodom Windsorom, ko še ni bil kralj, ampak vojvoda Wels, pridobil tega za to, da vpelje fašistični režim v vsem britskem imperiju, čim postane kralj. — Da je bilo na tem morda nekaj resnice, dokazuje Windsorovo potovanje v Nemčijo, kjer je kazal veliko občudovanje za tretje carstvo. Odločen nastop angleške vlade in bivšega ministrskega predsednika Baldwin, ki je izsilil kraljev odstop, se kaže zdaj še v prav posebnih lučih! Zgodovina tega moza ne bo pozabila.

Zunanja politika

V visoki politiki je vladalo v zadnjih dneh nad vse živahno življenje. Lord Halifax, ki se je mudil kot direktni odposlanec angleške vlade pri nemškem kancelarju Hitlerju, se je po svoji vrnitvi v London posvetoval s predsednikom vlade Chamberlainom in zunanjim ministrom Edenom o razgovorih, ki jih je imel v Nemčiji. Iz teh je razvidno, da nemški državniki niso polagali težišča toliko na vprašanje vrnitve kolonij, kolikor na stvari, ki se jim zdijo v današnjem političnem položaju dosegljivejše, predvsem na svoje odnose do Češkoslovaške in Avstrije. Za prvo so zahtevali notranjo preureditev, za drugo pa, da ji Anglija odreče svojo pomoč. Obe zahtevi predstavljata neposredno pravico do vmešavanja v tuje razmere in krijeta želje nemškega imperijalizma po ekspanziji. Pravica poseganja v zadeve sudske Nemcev bi dala Nemčiji, kadar bi le hotela, povod za napad na južno sosedo, dočim misli tretji rajh, da bi se mu posrečilo zrušiti Schuschniggov sistem v Avstriji onega dne, ko bi zahodni demokraciji dvignili roke proč od Avstrije. Z Italijo upa doseči Nemčija aranžman, čim bi se ji posrečilo pridobiti za to Anglijo, prepustivši fašizmu koncesije na bolnih točkah Sredozemlja, ki danes fašizem mnogo bolj žulijo, kakor pa srednja Evropa. Anglija seveda ni mogla pristati na take želje, ker bi utegnila sprožiti vsaka sprememba današnjega dejanskega stanja v srednji Evropi plaz, ki bi zasul pod seboj prav lahko tudi danes še trdno stavbo britskega imperija.

V teh pomembnih momentih je prišlo posebno do izraza sodelovanje obeh zahodnih velesil in podali so se v London vodilni francoski državniki, da skupaj z voditelji britskega imperija razvotro novo nastali položaj. Razgovorom pripisujejo sila važen pomen, da, nekateri celo trdijo, da predstavljajo najvažnejši diplomatični dogodek po svetovni vojni. Vsekakor pa lahko rečemo, da nastopata Velika Britanija in Francija še naprej skupno v obrambo svojih interesov in v tem leži predvsem velik pomen tega sestanka. Velike smernice zunanje politike obeh narodov se ne bodo menjale. Predvsem ne namerava Francija opustiti svojih tesnih zvez s Sovjetsko Rusijo, glede česar so v Berlinu namignili, da bi to bil predpogoj za zblizanje med Francijo in Nemčijo. Po londonskem sestanku pa se je podal francoski zunanji minister Delbos na politično potovanje v države Male antante, da tam osebno prouči stališče, ki ga zavzemajo te države do berlinskih predlogov. Izven vsakega dvoma je, da se morajo berlinski predlogi glede nemških zahtev v direktno poseganje v razmere držav srednje Evrope zdeti državam Male antante nad vse sumljivi, ne glede na to, da kršijo osnovno načelo mednarodnega prava, suvereniteto samostojnih držav. Ni treba biti bister politik za spoznanje, da bi Avstrija in Češkoslovaška bili samo prva etapa na veliki poti «des Dranges nach Osten», ki ga je Hitlerjeva politika prevzela od Viljemove politike, le da še v mnogo nasilnejši in brutalnejši obliki.

Kdo jih je razkrojil?!

Novo glasilo jerezojske «Zveze združenih delavcev», ki je besna sovražnica Krekovih krščanskih socialcev, piše v zadnji številki tudi tole: «In vendar moramo ugotoviti, da pri slovenskih katoličanih ni prave enotnosti. Duh liberalizma se je zajedel v naše duše in razkrojil naše vrste.» — «Slovenski katoličani, ki so v svoji centralistični, fašistični, razjedeni»

DOMA IN NA TUJEM

Čerkarska pravda

(Prosto po Prešernu.)

*Al' prav se piše JRZ al' JNS,
se centralistov zbežanost serdita
z ljudmi prepira svojiga kopita;
kdo njih pa prav ima, je zanimivo res.*

*Po pámeti takó se rěši tá-le změs:
ak' JNS od JRZ je bõlj slovita
in mánj razjédana, bõlj enovita,
naj piše se mést' JRZ kar JNS.*

*Ak' pa od čérke dergáčna stvar ne bõde
in odvèrnit' ne bó móč' zle usòde,
obhája táka mível nàs Slovénce,*

*de právdajo se tí móžjé, zna býti,
zató, de mógli bi se preleviti
še préd, ko pokrijó jìh smértné sénce.*

Dr. Ametist.

O najemninah

V zadnji številki «Slovenske besede» smo objavili članek pod naslovom «V obrambo najemnikov», ki smo ga prejeli iz vrst stanovanjskih

najemnikov in čigar pisec ni želel biti imenovan. Sedaj smo prejeli od «Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo» pojasnilo, da nihče ne želi nove stanovanjske zaštite, tudi delavci ne, ker da se zavedajo, da je stanovanj povsod zadosti, ki stoje prazna in ki jih hišni lastniki ne morejo nižje oddajati zaradi previsokih državnih, banovinskih in občinskih dajatev. Nadalje je Zveza mnenja, da se v primeru, da bi se vpeljala stanovanjska zaščita, hiše ne bodo več popravljale, niti zidale nove in bo tako zopet ropelo vse gospodarstvo. Kakor rečeno, smo objavljeni članek prejeli iz vrst stanovanjskih najemnikov in ga priobčili s stališča, da je «Slovenska beseda» absolutno objektivno glasilo, ki da rado svoje kolone na razpolago vsakomur v borbi za izboljšanje in normaliziranje splošnega gospodarskega in socialnega položaja narodne celokupnosti. Kakor smo objavili članek enih, tako smo pripravili priobčiti kot nevtralna javna tribuna tudi vsak utemeljen in resno pisan sestavek drugih. Dejstvo pa je, da današnje stanovanjske najemnine niso v nobenem skladu in sorazmerju s prejemki večine najemnikov.

Sokolsko društvo Ljubljana-Šiška priredi Miklavžev večer v soboto 4. t. m. ob pol 18. za mladino in ob 20. za odrasle. Pridite polnoštevilno!

Vse oči otrok in odraslih so te dni uprte v nove moderne izložbe priljubljene trgovine igrač in tudi vsega ostalega potrebnega A. Krišper na Mestnem trgu in v Stritarjevi ulici v Ljubljani, kjer se v blesku kristala in električnih žarometov odkrivajo neštetim skrivnim željam največje možnosti takojšnjega ureditvenja. Ne zamudite se ogledati tudi Vi!

Nagradni natečaj za osnutke lepaka za prihodnji ljubljanski velesejem je razpisala uprava ljubljanskega velesejma. Podrobnosti se izvejo pri velesejemski upravi.

Zasebni nameščenci so pokrenili po vsej državi živahno akcijo, s katero zahtevajo, da se zaradi močnega dviga cen življenjskih potrebščin takoj primerno zvišajo plače vseh uradnikov, nameščenec in slug zasebnih podjetij, da se povrne vsem prizadetim trinajsta plača, ki se je ukinila ob nastopu bivše gospodarske krize, kakor tudi, da se priznajo uslužbencem vse prejšnje ugodnosti, da se strogo izvajajo vse določbe socialnega zavarovanja, da se uvede obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti in da se povsod uvede šesturni enofrekvenčni delavnik.

Jugoslovanska unija za zaščito otrok bo zborovala 11. t. m. v Beogradu.

Na ozemlju bivše mariborske oblasti je docela zmanjkalo bencina, čeprav stoji v mariborskih skladiščih bencinske družbe «Motoroil» velike zaloge čistega bencina in špirta, ki ju je treba zmešati v predpisano bencinsko mešanico, ker se s čistim bencinom pri nas več ne smejo gnati motorji. Te mešanice pa podjetje ne sme samo izdelati, temveč mora biti navzoč poseben kontrolor iz Beograda z dnevnici in vsem ostalim. Kljub vsakodnevnim mnogoštevilnim telefonskim in brzojavnim urgencam beograjskega ministrskega kontrolorja noče biti od nobene strani. Mislimo, da imamo tudi v Sloveniji dovolj zmožnih in vestnih finančnih uradnikov, ki bi znali izvršiti omenjeno nalogo. Opisani centralizem je več kakor pretiran. Najzanimivejša pa je, da se dogaja to v času vladanja JPZ in njenih slovenskih voditeljev, ki so bili včasih tako hudi nasprotniki takih primerov nesmiselnega centralizma.

Osrednja zveza lovskih združenj je imela te dni svoj občni zbor v Brčkem.

Število radio-naročnikov v naši državi bo verjetno ob novem letu 1938 doseglo številko 100.000. Le-

tos smo imeli 1. januarja v vsej državi 95.962 radio-abonentov, in sicer: na področju poštne direkcije v Zagrebu 21.275, v Ljubljani 13.781, v Beogradu 16.667, v Novem Sadu 29.558, v Sarajevu 4077, v Skoplju 5208, v Splitu 3823 in na Cetinju 1537.

Kakor vedno. Poročali smo že o procesu, ki se je vodil pred beograjskim sodiščem proti funkcijonarjem tamkajšnje banke «Merkur», pri kateri so vlagatelji izgubili težke milijone. Tudi tu se je ponovila stara pesem o težkih in majhnih ribah: vsi obtoženci so bili oproščeni...

Koristni planinci. Člani splitskega planinskega društva «Morsor» so na mosorskih goličavah zasadili doslej že nad 50.000 borovih sadik.

O finančnem poslovanju Zveze grafičnih delavcev Jugoslavije je pred dnevi na kongresu v Zagrebu podal zanimivo poročilo referent Stark. Iz njegovega referata je bilo razvidno, da so zvezne organizacije v zadnjih šestih letih izdale skupno 49.384.210 dinarjev od 54.803.643 dinarjev, kolikor so prejele v tem času na članskih prispevkih. Skoro vsa vsota (90,1 %) je bila vrnjena članom v obliki podpor, in sicer je bilo razdeljenih med brezposelne člane na leto povprečno po pet in pol milijona dinarjev. Za podpore onemoglim je bilo izplačanih 10.168.578 din, sirotam 844.756 din in za bolniške podpore 3.213.732 dinarjev.

Solidnost slovenskih trgovcev v kakovosti blaga, kakor tudi v cenah, je obče znana. To opažamo že pri površnem ogledu trgovin. Tudi izreden okus pri aranžiranju izložb prednjači pred zagrebškim in beograjskim. Med taka resna, solidna trgovska podjetja spada v Ljubljani tudi znana manufakturna trgovina Skaberne na Mestnem trgu, kjer si vsak, s še tako skromnimi sredstvi, lahko izbere res najcenejša, obenem pa odlična kvaliteta darila za svoje drage za Miklavža ali za božič. Vredno se je prepričati!

Finančni odbor narodne skupščine je sklican k seji, na kateri bo razpravljalo o predlogu novega proračuna, dne 10. t. m.

Pač prestolnica. Preteklo nedeljo je bil v Beogradu svečano položen temelj za palačo nove državne tiskarne, ki bo veljala okrog 50.000.000 din. Čedni denarci...

Zaradi pomanjkanja dela sarajevski advokati v zadnjih letih zapuščajo Sarajevo in se selijo na deželo, v manjša mesta in trge. Tudi znamenje časa in razmer...

Živinska kuga razsaja v benkovškem okraju v severni Dalmaciji. Doslej je poginilo v tem okraju že nad 1200 prašičev, 100 konj in

200 krav ter volov. Epidemija kuge se širi že tudi na ozemlje biograjskega in šibeniškega okraja. Vlada hoče kugo panati na ta način, da je poslala tja kar — tri veterinarje...

Najmodernejši hotel, ki se bo imenoval «Luxor», bodo pričeli v kratkem graditi v Dubrovniku. Novi hotel bo imel 400 sob in ves ostali komfort, ki ga gostom nudijo sorodna podjetja na francoski rivijeri.

Letošnji čisti dobiček angleške družbe v Trepči v Srbiji znaša samo — 150 milijonov dinarjev. Pa naj še kdo reče, da pri nas podjetni ljudje ne žive sijajno in da so razmere v gospodarstvu pogledu res odlično urejene. Za kogar pač so...

Slovita milanska «Scala» je gostovala v Zagrebu in Beogradu, pa je doživela katastrofalen polom. Italijani so nam poslali namreč brezpomembno tretjo, četrto ali morda celo peto garnituro pevcev, misleč, da je za jugoslovanske Balkance pač vse dobro. V Ljubljani smo veseli, da nas taki milanski «skalaši» niso obiskali.

Beograjski krojači ustanavljajo nabavljajno konzumno zadrugo kot protiutež proti trgovcem-manufakturistom, ki se poleg prodaje blaga bavijo tudi z izdelovanjem oblek.

Železna veleindustrija v Bosni dobiva nove oblike. Minister za gozdove in rudnike namreč izdeluje uredb, s katero se bodo železarne, livarne, visoke peči in rudniške ustanove v Zenici, Varešu in Ljubiji fuzijonirale in se bo skupni obratni kapital zvišal na 100 milijonov dinarjev. Glavni delničar bo država, poleg nje pa še nekaj dosedanjih magnatov in visokih glav.

Mednarodna obrtna razstava se bo vršila prihodnje leto od 28. maja do 26. junija v Berlinu. Doslej je svoje sodelovanje priglasilo že 30 narodov.

Obisk odličnega znanstvenika. V Zagrebu se muči član Rockefellerjeve ustanove dr. Dayer z namenom, da podrobno prouči tamkajšnje higijenske ustanove. Radovedni smo, kaj bi ta odlični zdravstvenik storil, če bi ga pot slučajno zanesla v ljubljansko bolnišnico? Iz prve nezvesti bi mu že morali pomagati kar v bolnišnici...

Ministrstvo za socialno politiko je dovolilo ustanovitev sindikalne borze dela v Dubrovniku, ki jo vodi Zveza hotelskih, kavarniških in gostinskih nameščenec.

Kulturna mizerija. Poročali smo že, da je nameravalo zagrebško gledališče prirediti stalna gostovanja v Splitu, da pa je ta lepa namera padla v vodo, ker pristojni činitelji s strani države in banovine nikakor niso utegnili ustvariti v ta namen potrebna denarna sredstva. Zaradi tega neuspela nameravajo Splitčani ustanoviti lastno novo gledališče.

Petrov blagor na morju. V Hrvaškem Primorju so ribiči nalovili v zadnjih dneh velikašne množine sardel, tako da so jih prodajali na sušaškem trgu po 1 dinar za kilogram.

Mesarska stavka. Dosledni svojemu sklepu subotiški mesarji od 1. decembra dalje več ne prodajajo mesa v znak protesta proti previsoki mestni trošarini na meso. Med prebivalstvom ta energični ukrep ni povzročil najugodnejšega razpoloženja.

Med prebivalstvom Sinja v Dalmaciji se vedno bolj širi epidemija tifusa. Za borbo proti taki nevarnosti se v Beogradu pač najtežje dobi denar...

Letošnja proizvodnja sladkorja v Jugoslaviji znaša 38.000 ton in je proti lanskemu nazadela za 62,28 odstotkov. V teh hudih časih in razmerah si kmalu pač noben pripadnik nižjih slojev več ne bo mogel privoščiti osladkanih jedil. Cene sladkorja se pa seveda ne bodo niti za paro znižale, saj so-

deluje v kartelu sladkornih magnatov tudi država sama. Češko-slovaški sladkor se dobi, postavljen na mejo v Špilju ali v katerokoli jadransko pristanišče, po dva dinarja kilogram. Za naše ljudstvo so pač obljube ljudskih voditeljev iz tabora JRZ še najslajše.

Nov državni zavod za proizvodnjanje seruma proti svinjski kugi se ustanavlja v kaznilnici v Lepoglavi na Hrvaškem.

Osijski gostilničarji so občutno zvišali cene vseh jedil in pijač, kar opravičujejo s tem, da so se znatno dvignile tudi cene vina, mesa in drv.

Polpolno svobodo zborovanj in dogovorov je odredila — rumunska vlada glede na skorajšnje parlamentarne volitve.

Titulescu, bivši rumunski zunanji minister, ki je živel precej časa v pregnanstvu v tujini, se je vrnil v Rumunijo, kjer so ga že na meji sprejeli v svoje oboroženo varstvo člani «kmečke garde», ki ga spremljajo na slehernem koraku, boječ se atentata nanj. Titulescu je izjavil, da se je vrnil zato, ker stoji Rumunija tik pred silno važnimi dogodki in ker je smatral zdaj za svojo dolžnost, da se vrne v ogroženo domovino.

Mednarodna lovška razstava v Berlinu, ki je trajala tri tedne in ki so se je udeležili tudi mnogi naši lovci, se je zaključila. Obiskalo jo je nad 450.000 oseb.

Poljski židje se izseljujejo z odobrenjem francoske vlade na otok Madagaskar. Svoj čas se je sprožila tudi v Mariboru podobna akcija, katere namen je bil, da bi se na Madagaskarju naselili slovenski emigranti iz zasedenega ozemlja v Italiji in pa mnogoštevilni brezposelni, ki v materji Jugoslaviji nikakor ne morejo priti do poštenega kosčka kruha.

Sovjetska Rusija je poslala Kitajcem na pomoč 160 najmodernejših težkih bombnikov. Ob mandžurski meji ima Rusija poleg silne armade in ogromnega števila topov ter tankov pripravljenih za

obračun z Japonci 1200 bojnih letal, v Vladivostoku pa večje število podmornic.

V Nemčiji bodo pričeli prihodnje leto graditi nov velik prekop od Porurja do Baltičkega morja.

Prehrana Židov v Nemčiji je zelo ogrožena, ker vse kmetijske organizacije hitlerjevcev Židom ne smejo in nočejo več prodajati nobenih živil.

Ruska ekspedicija na Severnem tečaju tiči v najstrašnejši nevarnosti, ker se je pričela ledena plošča, na kateri tabori, zaradi silnega pritiska ledu v okolici, drobiti.

Razoroževanje. Ameriški vojni minister Woodring je obvestil javnost, da je ameriška stalna armada sicer mnogo močnejša, kakor je bila kdajkoli doslej, vendar pa še vedno zaostaja za vojskami ostalih svetovnih velesil. Zato bo Amerika zvišala kader svoje vojske za 150.000 mož in 14.000 častnikov.

Proračunska postavka v novem proračunu za angleško vojno letalstvo znaša 100 milijonov funtov šterlingov, kar dá v našem denarju skoro 250 milijard dinarjev. Angleži so naročili zopet 1000 najmodernejših bojnih letal.

Upornik Franco piska že pravtenko. Pariški «Figaro» poroča, da je finančni položaj generala Franca zelo težak, da ne rečemo: obupen. Državlanska vojna velja Franca vsak dan 25 milijonov pezet. Zastopniki generala Franca se že nekaj časa pogajajo z raznimi angleškimi bančnimi skupinami za najetje večjega posojila. Baže ta pogajanja za Franca ne potekajo preveč razveseljevo in upolno.

Nov svetovni rekord v letalski brzini je dosegel nemški pilot Wurstel, ki je preletel v ravni zračni črti 610 km v eni uri.

Kitajska vlada je prenesla svoj sedež iz Nankinga v Čungking.

Pariško mednarodno razstavo je obiskalo doslej že nad 30 milijonov ljudi.

Pišejo nam...

Iz Šiske nam pišejo

Pogodba mestne občine z električno zadrugo nam da misliti. Spominjamo se, koliko težav se je delalo svoj čas mestni občini, ko je županov g. dr. Puc, preden se nam je milostno dovolilo, da smo bili s pogodbo zadovoljni. Neprestano se je sejalo, konferiralo in pogajalo, samo da se je zaključitev zavlačevala, na tihem pa se je intrigiralo, zabavljalo in kritiziralo takratno občinsko upravo, dasi je bilo ležeče na dlani, da hoče samo dobro ne le celokupni občini, ampak škarjem še prav posebej. Nekateri smo takrat sicer že vedeli, da je bila glavna ovira sporazumu okolnost, da bi z likvidacijo zadruge nekateri izgubili svoje stolčke in pa svoje dohodke, ki so za današnje čase prav čedni. Končno se je posrečilo: že četrto leto tečejo ti dohodki! Stara pogodba ni bila sprejeta, marveč se je samo «poboljšala». Poboljšala tako, da bo cena elektriki skoro trikrat dražja, da naše narodne organizacije, osobito «Sokol», ne bodo dobile ničesar ter da bo tudi zavetišče šlo v znano, nikdar polno bisago! Sedaj odprite oči, škarjarji, in pogledajte, kdo je bil Vas prijatelj in kdo Vas je enkrat z leve, enkrat z desne vodil za nos?!

Iz glasbenega sveta

Opera. «Linda iz Chamounixa» je ena izmed pozabljenih G. Donizzetijevih oper, komponirana za Dunaj leta 1842. Skladatelj je prinesla naslov cesarskega dvornega kapelnika. Obdržala se pa ta opera ni na repertoarjih, izpodrinile so jo «Lucia di Lamermoor», «Hčerka regimenta» in nazadnje «Don Pasquale», najboljše skladateljevo odrsko delo. Bogastvo lahko tekočih melodij je Donizzetiju, ko se je otrešel svojega rivala Bellinija, pridobilo veliko popularnost. Žal se mu je leta 1844. omračil um in ga je šele leta 1848. bela žena rešila trpljenja. — Naša opera je s posebno pozornostjo uprizorila in pa izvedla njegovo opero «Linda», posrečeno v muzikalni in scenični izvedbi in dosegla vsekakor razveseljiv uspeh. Z. P.

Dve novi skladbi. Zorko Prelovčec: Tam na vrtu... moški zbor z bari tonskim solom na besedilo I. Albrehta. — Trubadurka, moški zbor na besedilo M. Puglja. Založba Bežigradskega pevskega društva. Cena partituri prve pesmi 2 din., druge 1 din. Obe sta lahki in bosta moškimi zborom dobrodošli. Dobivata se pri založniku v Ljubljani, Tyrševa c. 71, pa tudi v knjigarnah.

Prelovčec: «AVE MARIA». Frančiškanski samostan v Ljubljani je izdal Zorka Prelovca Ave Mario (z latinskimi in slovenskimi besedilom). Skladba je doslej še malo znana, peli so jo le v cerkvi oo. frančiškancev v Ljubljani, in to vselej z velikim uspehom. Pisana je za sopran solo, mešani zbor in orgle (frančiškanski samostan v Ljubljani ima prirejeno tudi za godalni orkester). Skladba je vseskozi lahko pisana i za orgle in solo ter zbor; zmagali jo bodo tudi podeželski zbori. Ker je naklada majhna in cena nizka (partitura, glasovni po 4 din, bodo vsi zbori gotovo z veseljem segali po njej. Pri večjem odjemu popust.

Šah

V matchu za svetovno prvenstvo je dr. Aljehin zopet dvakrat po vrsti porazil svetovnega prvaka dr. Euweja in s tem zvišal svoj score na 13:9. Match je s tem že tako rekoč odločen, ker ni upati, da bi dr. Euwe iz 8 partij dobil 6½ točke.

Danes prinašamo deseto partijo iz matcha Botvinnik-Löwenfisch.

Beli: M. Botvinnik. — Črni: I. Löwenfisch.

1.) d4, d5; 2.) e4, e6; 3.) Se3, Sf6; 4.) e3, g6; 5.) Sf3, Lg7; 6.) Ld3, 0—0; 7.) 0—0, b6; 8.) b3, c5; 9.) dxc5, Se4; 10.) Lxe4, dxe4; 11.) Dxd8, Txd8; 12.) Sd4, bxc5; 13.) Se2, Lg4; 14.) f3, exf3; 15.) gxf3, Lh3; 16.) Te1, Sc6; 17.) La3, Sb4; 18.) Tah1, Lh6; 19.) f4, Se2; 20.) Lxc5, Sxe1; 21.) Txe1, Lf8; 22.) Kf2, Lg4; 23.) Ted1, Txd1+; 24.) Sxd1, Td8; 25.) Se3, Td2!; 26.) Ke1, Tc2; 27.) Kd1, Txc5; 28.) Kd2, Lxe2; 29.) Kxc5, a6; 30.) a4, e5; 31.) Lxf8, Kxf8; 32.) b4, Ke7; 33.) fxe5, Kd7; 34.) Kd4, Kc6; 35.) b5+, axb5; 36.) axb5+, Kb6; 37.) Kd5, Lg4; 38.) Kd6, Le6; 39.) e5+, Kxb5; 40.) e6, Kb6 in beli se vda.

Lepa zmaga novega ruskega prvaka.

prihajajo!

Opozorjamo

na našo veliko izbiro
zimskega blaga!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

**Pleskarsko in
slikarsko podjetje**

**HLEBŠ
JAKOB**

družba z omej. zavezo

Ljubljana

**Cankarjevo
nabrežje št. 21**

Telefon 30-70

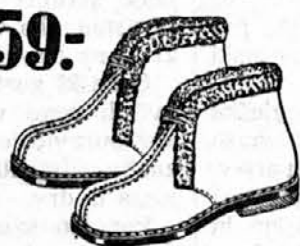
Izvršuje vsa pleskarska, in
črkoslikarska dela po
zmernih cenah.

Solidna izdelava. Za vsa
izvršena dela jamčimo.

Najnovejši vzorci

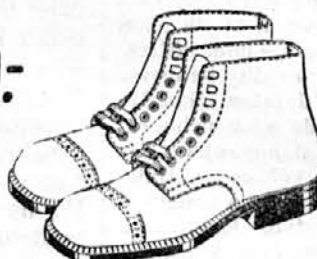
*Za Božič si vsak želi
novih čevljev...*

59.-

Topli otroški čevlji, izdelani iz
finega usnja, toplo podloženi in
obšiti s fino kožuhovino.

79.-

Trpežni in močni, a vendar lahki
visoki čevlji za dečke, iz rjave-
ga boksa s trdnim usnjenim
podplatom.

99.-

Mlade dame in deklice potre-
bujejo take močne udobne če-
veljčke, ki bodo dali njihovi
mladosti še več dražesti. Izde-
lani so iz finega boksa v rjavi
barvi z okrasom iz semiša
na vezavo.

69.-

Elegantne damske snežke z okra-
som, zapenjajo se na dva
gumba.

129.-

Elegantni damski polčevlji iz
finega laka in s solidnim okra-
som. Vaša noga bo izgledala v
teh čevljih dovršeno elegantna.

99.-

V teh čevljih Vam bodo noge
kakor v peči. Izdelani so iz to-
plega sukna in so obšiti
z usnjem.

39.-

Galoše so potrebne vsa-
kemu človeku. Varujejo
Vas, žene in otroke, vlage
in prehlada. Moške Din 39.-,
ženske Din 29.-, otroške
Din 19.- in 25.-.

149.-

Lep moški čevlji, izdelan
iz finega govejega boksa
z močnim usnjenim pod-
platom in šivan na rom.
Praktičen za vsako priliko.

169.-

„NAŠ PONOS“. Eleganten,
na rom šivan lakast čevlji
za gospode. Za ples so ob
smokingu in fraku najpri-
kladnejši. Fina izdelava in
soliden okras jamčijo za
njegovo eleganco.

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
CAJ

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA

čaj

v plombriranih paketi po Din 20.- in Din 12.-

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

**Vsi zagovorniki
svobode in pravice,
naročite še danes
„SLOVENSKO
BESEDO“!**

Naznanilo!

Vljudno naznanjam, da sem prevzela in otvorila popolnoma na novo
prenovljeno
restavracijo
„Frankopanski dvor“
(Reininghaus), v Šiški, Frankopanska ul. 5
ter zagojavljam v naprej, da bom cenjenim gostom vsestransko postregla,
bodisi s pijačo kakor s hrano, kakor prejšnja leta v gostilni pri „Kmetu“.
Abonente sprejemam na dobro domačo in primorsko hrano.
Vsak dan sveže morske ribe, ob sredah in petkih pa polenovka.
Prostrana dvorana cenj. društvom na razpolago za prireditve in se-
stanke, ravno tako tudi prenovljeno keglišče.

Priporoča se DUMA vd. STOŠIČ.

Naše načelo za Miklavža je:
NIZKE CENE IN DOBRO BLAGO!

Perilo:	Čevlji:	Usnjeni predmeti:
moške oksfort srajce Din 19.- dalje	otroški Din 18.- dalje	denarnice Din 2.- dalje
moške maje Din 21.- dalje	ženski Din 68.- dalje	otroške torbice Din 6.75 dalje
moške hlače Din 21.- dalje	moški Din 78.- dalje	ženske torbice Din 27.- dalje
moške srajce Din 25.- dalje	copate otroške Din 18.- dalje	aktivke Din 39.- dalje
moške spodnje hlače Din 18.- dalje	copate ženske Din 26.- dalje	kovčegi s ključem Din 14.- dalje
ženske maje Din 21.- dalje	copate moške Din 30.- dalje	kovčegi od 35 cm dalje Din 32.25 dalje
ženske hlače Din 21.- dalje	snežke Din 69.- dalje	
damske maje z rokavi Din 18.- dalje		
damske hlače Din 16.- dalje		
damske flor nogavice Din 6.- dalje		
moške nogavice Din 2.75 dalje		
moške dokolenke Din 9.- dalje		
damske triko rokavice Din 10.- dalje		
moške triko rokavice Din 11.- dalje		
brisače Din 8.- dalje		
servijeti Din 4.- dalje		
gumijasti predpasniki Din 12.- dalje		
samoveznice Din 7.- dalje		
moške vestije Din 45.- dalje		

VELIKA IZBIRA IGRAČK PO NAJNIŽJIH CENAH!

Porcelan:	Din	Razne potrebščine:	Din
skodelice za kavo	7.-	milo	0.50
servis za črno kavo,		gumijaste gobe	2.75
14delni	40.-	ogledala za britje	9.50
servis za čaj, 15delni	55.-	aparati za britje	7.-
jedilni servis za šest oseb,		zobne ščetke	2.50
26delni	220.-	kozarci za zobe, v	
garnitura za pecivo	35.-	barvah	2.50
		doze za milo	2.50
kozarci	1.-	glavniki	1.50 dalje
servis vinski, 6delni	12.75	žepni noži	4.- dalje
servis za liker s pod-		nahrtniki za otroke	10.-
stavkom	18.-	nahrtniki za moške	40.-
servis za vodo	18.-	manikire	18.-
servis za kompot	30.-	razpršilniki	12.50
doza za sladkor	8.-	jedilni pribor za 6 oseb	159.-
doza za maslo	12.50		
nastavek za sadje	15.-		

ANTON KRISPER
LJUBLJANA

MESTNI TRG 22

STRITARJEVA 1-3

Oblčila:

kape Din 7.-
otroške obleke Din 78.-
moške obleke Din 221.-